

Dezvoltarea colecțiilor

În ceea ce privește procesul de dezvoltare a colecțiilor în bibliotecile electronice, împărtășim concepția lui David I.Price³, care consideră a fi nesistematic, incapabil de a acoperi toate tipurile de media, ridicând încă întrebări în rândul specialiștilor în privința gradului de substituie a documentelor tradiționale, a balanței materiale print- nonprint și a judecăților care vor fi aplicate în privința conținutului și funcționalității resurselor electronice. Selectarea și achiziția materialelor electronice a devenit astăzi mult mai complexă în privința legăturii cu furnizorul, a versiunilor „trial”, a evaluărilor formale, a ofertelor de preț, ceea ce uneori poate conduce la extinderea duratei în timp față de achiziția de materiale tradiționale. Situația poate fi justificată obiectiv, dar poate fi și cauza lipsei de experiență, lucru ce se poate răsfrânge asupra așteptărilor utilizatorilor.

Apariția materialelor electronice a schimbat relația dintre două instituții editură-bibliotecă, a caror misiune este de a facilita accesul la informații indiferent de suport, hotărâtoare fiind elementele copyrightului și problema licențelor de utilizare.

Dincolo de orientarea pe sarcini distincte specifice biblioteconomiei, cum ar fi selectarea materialelor, există un întreg proces managerial care trebuie minuțios derulat pe coordonata financiară, a personalului și a tehnologiei implicate. Dintre toate acestea, cea mai mare problemă apărută este scăderea alocațiilor bugetare și creșterea costurilor de prelucrare. Bibliotecile universitare și academice simt impactul tehnologiilor informaționale asupra cercetării științifice, în special în sfera capacităților de

³ The hybrid library and collection development. The new review of information and Library Research, nr.4, 1998, p.129-139

căutare, a existenței formatelor citibile electronic, utilizarea grupurilor științifice de discuții(forumuri).

Ne-am asumat fundamentarea lui Evans, G.E, care, în lucrarea „Developing library and information center collections” afirma:”*mediul electronic creează câteva dihotomii...print versus electronic, proprietate versus acces, utilizator versus taxe, ...nu este o opțiune”fie...fie” ci o chestiune de determinare a combinării locale specifice*”.

Evans clasifică documentele în vederea achiziționării în două categorii: pentru documentele electronice criteriile care determină sunt: politica bibliotecii, suportul tehnic, costurile, nevoile locale, editorii, în timp ce pentru alte categorii cum ar fi : CD-ROM-urile, este suportul hard-soft, calitatea, sau gradul de autenticitate. Suntem de accord cu viziunea cercetătorilor Smith, E. și Johnson P.⁴ cu privire la schimbările survenite în politica de achiziții, care nu mai trebuie făcută pe baza planificărilor pe termen lung, nu trebuie satisfăcut criteriul cantitativ, ci acela al satisfacerii nevoilor imediate ale utilizatorilor, al disponibilizării conținuturilor. Problema dezvoltării colecțiilor, începută cu câteva decade în urmă, urmărea în principal să rezolve lipsa de spațiu în biblioteci și centre info-documentare și aspectele legate de solvabilitatea costurilor. Dar, datorită capacităților mari de stocare de care dispun noile medii, problema spațiului a dispărut, în discuția specialiștilor ridicându-se rolul bibliotecilor în facilitarea accesului la documente și disponibilizarea lor , atunci când utilizatorii accesează direct OPAC ul și alte resurse în rețea.

⁴ *Smith, E și Johnson, P: How to survive the present while prepairing for the future.A research library strategy.College and research library, 389-396

Considerăm pertinente și susținem opiniile lui Crowe, W și Sanders, N.P.⁵ care vedeau aceste schimbări aduse de tehnologii ca factori de creștere a comunicării și cooperării interinstituționale, deoarece, pentru furnizarea accesului fizic la documente, bibliotecile trebuie să asigure fluxul de comunicații, și să beneficieze de standardele de acces la partajarea resurselor, pentru a asigura servicii la distanță.

Accesul la resurse

Autentificarea – autorizarea sau personalizarea reprezintă o problemă majoră pentru serviciile bibliotecilor. Tendința generală este de a furniza servicii specifice pentru utilizatori pe baza unui IP, care însă nu este suficient. Accesul utilizatorilor din afara campusului universitar devine din ce în ce mai necesar, mai ales pentru cei la forme de învățământ la distanță.

Există instituții care au răspuns acestei nevoi și au instalat proxy servere, ca o prima soluție. Introducerea parolelor de acces într-un univers dominat de cautări complexe, de accesări multiple de resurse interconectate, rămân abordări esențiale ale politicii accesului la resurse.

Relevant în acest sens ni s-a părut exemplul John Rylands University Library ⁶- Universitatea din Manchester, ale cărei surse în mare parte accesibile de la distanță reclamă identitatea utilizatorilor (datorită unor reguli sau chiar restricții care decurg din licențele editurilor) pentru cei din afara campusului universitar. Resursele electronice sunt, în general, baze de date, jurnale în format electronic, însă disponibile full-text numai în cadrul acelorași rețele din aceeași universitate, disponibilizarea acestora făcându-se după conectarea calculatorului de pe care se efectuează căutarea la rețea din

⁵ Crowe, W.J.și Sanders, N.P.: Collection development in the cooperative environment in: Journal of Library Administration, 15, 37-38

⁶ <http://www.library.manchester.ac.uk/>

care face parte sau numai cu acordul birourilor de specialitate ale universitatilor sau bibliotecilor.

Licențele, privite ca acorduri între două părți sunt contracte private în timp ce legea copyrightului este publică și cu efecte egale asupra instituțiilor și condiții diferite impuse categoriilor de documente. În Marea Britanie, medierea negocierilor între biblioteci și furnizori este făcută de două mari agenții CHEST⁷-pentru categoria produselor soft și NESLI⁸- pentru jurnale electronice.

Perfecționarea profesională

Rolul personalului de specialitate în derularea proceselor specifice în bibliotecile electronice este unul major, și politica managerială de recrutare și mentenanță a specialiștilor trebuie să fie riguroasă. Este uneori necesar a se analiza întreaga structură organizațională pentru a derula optim misiunea bibliotecii.

Biblioteca electronică pretinde acum specialistului să joace rolul unui utilizator multimedia, și să gestioneze formate de stocare diferite, să devină intermediari între cercetător și sursă, furnizând cu precizie și orientând spre conținut, să devină proiectanți de metadate, creând înregistrări de surse de informare într-o diversitate de scheme, în același timp bibliotecarul este și comunicator, menționând legătura cu utilizatorii atât formal cât și informal, actor în echipă, formator, contribuind la derularea proceselor de alfabetizare informațională, evaluator, navigând și analizând diferite tipuri de resurse în interesul utilizatorilor.

⁷ www.chest.ac.uk

⁸ www.nesli.ac.uk